

PEST, 1858.

39. szám. II. Félév.

SEPTEMBER 30.

Utmutatók.

Egykor ** felé utaztamban a kocsin való kellemetlen vándorlás eszembe juttatá, mikép jámbor elődeink nem igen kedvelték az utcsinalást. Ugy látszik, ok ilyenformán okoskodtak: valamint csak egy igaz hitünk, egy élő Istenünk van: azaz a kereszt utján, mely legbiztosabban vezet az egekbe. — Nem akarok ezuttal arról szólni, mennyi jó van abban, ha egy biztos uton haladunk; mert emberileg véve, ha egy uthoz ragaszkodunk, már maga a sok lábnyom vagy kerékvágás is jártasabbá teszi s könnyíti azt. Aztán rablótól sem kellene igen félnünk, miután sokan vándorolnának az egy jó uton; végre meg csak jó lenne, hogyha, midőn barátunkat várjuk s eléje megyünk, a fölött sem kellene aggódnunk, valljon nem más uton jön-e a jó pajtás? stb. Minderről azonban nem akarok beszélni, s fölösleges is volna, miután utak tekintetében, mint egyébben nagyon előhaladtunk. Mostanában már tágas, szép, egyenes utaink vannak, s oly nagy számmal, hogy a sok ut miatt sokszor épen utat nem találunk; míg ennek előtte bárki könnyen föltalálta utját épen azért, mert kevés volt. Vagy ha olykor nehéz volt is az igazít föllelni, mégis legalább gyakorolt kevés hatalmat Üdvözítőnk mondata: „És ha ki tégedet kényszerít ezer lépésnyi utra, menj el vele még két annyira“ (Máté 5, 4.). Nem így van ez mostani korunkban. A kapufélfán tul sem megy veled senki, ha csak borraivalót, vagy a

fáradtságért kis kárpótlást nem lát kezében. Legfőlebb jobbra-balra utasít, ezt is elég türelmetlenül; s bárha az „Isten áldjon“-t rámondja is, de aztán elneveti magát, hogy könnyü szerével rászédte a gyanutlan vándort, tévutra sikerülvén vinnie őt. „Bizony mondom nektek, elvették jutalmukat.“

Hogy azonban a vándor a sok uton mégis ezélt érejen s ne tévelyegjen mint valami tömkelegben az emberek szivtelensége miatt: napjainkban „utmutatók“ állíttatnak föl (jó szolgálatot tesznek ezek, de bizonyos értelemben mégis jellemzik korunkat!). Útfélen állnak ez örök némár: s mozdulatlanul; hidegen, de talán még sem minden benyomás nélkül nyujtják ki fa-karjaikat jobbra-balra, előre-hátra, és utasítanak Sz. város, T. falu, Z. puszta stb. felé.

Ily utmutatók mellett találkoztam a minap két vándorral szemközt, kik heves beszédbbe ereszkedtek egymással. Az egyik dicsérete ez üdvös intézkedést: „mert — ugymond — mennyi utas tévesztené el ezéltjét, vagy csak sok fáradtság után érné el azt, s kénytelen volna gyakran erdőkben, posványokban tévelyegni, sőt életveszélylyel is küzdeni, ha ez utmutatók nem szolgálnának irányadókul! — Századunk bámulatra ragadó haladásának esalhatlan jelei ezek, melyek némán ténácsolnak a tév- s keresztutak tömkelegében!“

De nem így gondolkozik utitársá. „Mit? — kérdé ő haragos, kihívó arezezal — e kézzel fogható igazságtalanságot pártolod? Hiszen ezen utmutatók épen az ember akarat szabadsága ellen hozott kényszerítő eszközök, akadályul szolgálnak az ember szabad für-

készség-vágyának. Hát rabja legyen az ember egy gépnek? vagy önmaga géppé aljasuljon, fosztassék meg minden akaratától s gépileg intézze lépteit arra, merre e lelketlen tárgy inti? Azután az utmutatónak menve, mintha csak le akarná ütni, mitől azonban bizonyára a büntetés félelme visszatartá, nagy hévvel így folytatá: „Te merészled szabadságomat érinteni s szabad akaratomat lebilineselni? Te parancsolod, hogy ha Sz.-be akarok érní, erre vegyem utamat? Hallatlan vakmerőség! hátha ezen az uton menni nem akarok? Vagy nem szabad nekem azon az uton járni, melyen nekem tetszik? nem mehetek, a merre akarok? — S ha, hogy Sz.-re érjek, épen más uton tetszik nekem menni; ha magam akarom azt keresni: mit előesz te meg engedem? — Miért ne kutatnék én magam, hogy saját éles elmésségem által találjam föl az igaz utat?“

De jó barátom! — esendesíté a másik — ha te nem ezen, hanem más, bármely általad választott uton haladsz: talán soha sem érsz Sz.-re, vagy csak nagy nehezen, sok keringések után.

Az mitsem tesz — felele ez boszusan — legalább szabadságommal élek s nem aljasodtam le egy haszontalan fadarab — utmutató — bábjaig. Magam kerestem; és a szabad kutatás az észszel bíró ember legdrágább kincse.

De az Istenért! — szolt ismét a másik — a józan észre kérlek, ne vitatkozzál haszontalanul. Itt áll az utmutató s arra szolgál, hogy az utat Sz.-re mutassa. Ha tehát Sz.-re akarsz menni, ezt az utat kell választanod. Ez által szabadságod nem szenved esorbát, sőt ellenkezőleg megszabadulsz a tévedhetés lehetőségétől is; mert ez az igaz egyenes uton vezet, segíti ezéled elérhetését. Lám, ez az emberek jószívűségét tanusítja, melylyel az idegenek iránt viseltetnek, kész-örömet szolgáltatván tanácsot ez utmutató által. Már más kifürkészte az utat, és most neked megmutatja. Vagy a világon mindent magad akarsz fűrészni és tanulni, s mások tapasztalására mitsem adnál? Akkor, a mellett, hogy az egész emberi nemet meggyalázod, nem hívén neki, nem sokra fogsz menni, ha csak azt hiszed, mit magad tapasztalása által megtanulsz. Senki nem kényserít; mehatsz, ha kedved tartja, más uton is, de akkor vagy épenséggel nem, vagy csak nagy nehezen jutsz Sz.-re!

Igy vitatkozott a két ember. Folytaták ok aztán is; de nekem az eddig hallottakból is elég volt, hogy, ha akarnám, párhuzamot húzzak az egyház mai elleneinek hasonlóságai ellenvetéseivel. De a kézzel fogható világosság fölment ettől: elég volt, hogy megmagyarázzam magamnak, miért neheztelik némely ilyféle böles, fölvilágosodott emberek, kik századunkkal haladnak mindenben, és szerfölötti imádói s védői a föltétlen szabadságnak, hogy t. i. létezik egy más utvezető, melyről később szólni fogok.

Elgondoltam magamban: hátha ez a hatalmas szabadságbajnok még oly utvezetőket látott volna, minőket nekem volt szeremesem láthatni; sajnos ugyan, hogy keveset; de elég öröm rám nézve, hogy mégis láttam. Endieséretemre azt is mondhatom, mikép használtam is jószágukat, annyival inkább, mert először kérés nélkül szolgáltak; meg aztán oly becsületesek is voltak,

hogy jutalmat sem kívántak. — De különös utmutatók is voltak ám ezek! — Ugyanis nemcsak hogy közönyösen s némán nyujtották ki karjaikat a szomszéd helység vagy város felé, hanem még egy más utra is mutattak — fölfelé. Valóban dicsérendő találmány a falu lakóinak részéről! Ide irom, följegyzem, hogy ne csak sokan olvassák, hanem egyszersmind kövessék is e jeles példát. Láttam t. i. a két karon kívül, melyek az utat a közelfekvő faluba mutatták, az oszlop tetején még egy utmutatót, egy keresztet, megváltatásunk ragyogó diszjelét. Mikor ezt először láttam, különös hatást gyakorolt rám. Mily új eszme, s mégis mily egyszerü, mily igen természetes! Ime — gondolám magamban — kettős utvezető: egyik e földön, a másik az ég felé; egyik által juthatni a másikhoz; esakhogy soha sem kell amazon járni úgy, hogy emerről megfélekedezzünk. Az ilyen utvezető eszébe juttatja a vándornak: „Minden utaidban gondold meg, hogy az ég felé vezető utat kell keresned s azon járnod.“ Továbbá: „Istennek ajánld föl minden utaidat.“ Maskor meg ily gondolatokat gerjeszte elmémben: „Áldozd föl minden tettetted s léptedet Annak, ki érted a fájdalmas keresztutat választotta, hogy utat nyisson számodra a mennyek országába.“ Eszembe jutott, megvallom, az is, miszerint szeretnék csak kevés ideig parancsolhatni, míg legalább minden ily utmutató tetejére a valódi utmutató s vezető fényes diadaljelét feltűzhetném, nem a hitlenek botrányára, hanem a jámbor katolikusok épülésére; katolikusok, mondom, és pedig jámbor katolikusok, nem keresztények épülésére; mert sok keresztény még csak látni sem szereti a keresztet, nehogy arra még csak gondolnia is kelljen. Hja! az apostol idejében is már a kereszt „bolondság“, „ostobaság“ volt.

(Folytatása következik.)

Harmathy.

A boldog gyermek.

Kis pataknál szöszke gyermek
Nyárnak hajnalában,
Ifjusága kellemének
Felső bimbájában.

Göndör fürtje lágy selymében
Völgyi rózsaszálak,
Égi vágyak nyildokolnak
Biborán arczának.

Andalogva néz a esermely
Rengő tükörébe,
És a esevegő habok közt
Játszva uszkál képe.

Oly szelid, oly kedves, bájos,
Oly igézőleg szép!
Gyönyör a néző szemeknek
A kis ártatlan kép! . . .

Még meddig virul ez arczon
Az öröm virága?

Meddig tart e földi angyal
Égi boldogsága?! . .

Hogyha majd borul ez élet
Fényes láthatára :
Ártatlanság tiszta napja,
Te ragyogj csak rája!

Talabér János.

Orratlan Andris.

— Beszély. —

I.

A Tiszántuli részen egy kised faluban veszi kezdetét igénytelen történetünk.

A falu földesura egy pompás kastélyban lakott; s laka nem oly gögösen, mint egy meredek sziklavár, de nyájas atyai méltósággal tekintett le a csendes kunyhókra, mintha magát a birtokost jellemezné, ki egyike volt ama nagylelkű földesuraknak, kikre a felszabadult jobbágyok máig is a legbensőbb szeretet- és tisztelettel emlékeznek.

A földesur családjával épen kint ül a virágokkal rakott erkélyen, és gyönyörködnek a vidékben, mely egész pompájában előttök elterül. Messze, messze a szívárvány-tarka mezőkön peng a kasza és a sarló, hull az arany kalász halomra, míg a munkások mélabus éneke, mint a temetési dal hangzik a lepusztított mezők felett, s míg az alkony beköszönt. Ekkor a munkások csoportja fölkerelkedvén, buzavirág- és kalászkokkal koszoruzott fővel, mint egy ünnepélyes körmenetben haladnak hazafelé dicsérve az Urat, hogy megáldotta szántóföldeiket, s most bőségben arathatták véres verejtékek édes gyümölcsét.

A kis csoport a kastély alá érkezve élénk örömkialtással üdvözlé a földesurat, ki azt nyájas fejhajtással viszonozta.

— Jaj, de furesza szörnyeteg az amott! — kiálta föl a két fiu, kik a tanodai év után szünidőre csak most tértek vissza atyjok házába.

— No mi az? — kérdé az apa, gyermekeire pillantva.

— Nézze csak édes apám, — mondá az egyik — nézze csak azt a nagy hórihorgos embert! olyan, mint egy kiaszott esontváz; homloka tele van sebhelylyel, forradással, s orra, hah orra egészen hiányzik, s csak egy utálatos nagy üreg tátong szemei alatt, mely őt egészen kiveszi emberi alakjából.

— Szegény! bizonyosan a háboruban volt — szólt részvéttel a másik — valami gonosz bomba morzsolta le az orrát, és azok a sebhelyek vitézségének dicsőséges emlékei.

— Nem bomba, nem kardesapás az — mondá komolyan az atya, s tekintete elborult, midőn az orratlan férfira tekintett; — a vétékes szenvedélyek harcában kapta ő ezeket az emlékeket, hogy mindenki undorodjék tőle, s óvakodjék hasonló vétkektől. Fiaim! ti, kik nem sokára a fővárosba mentek tanulmányaitokat folytatni, s ott az élvezetek ezer csábjai hálózhatnak kö-

rül, gondolatok az orratlan Andris irtózatos multjára, soha meg ne felejtkeztek a vallás tanairól, s őrizték ártatlanságtukat, nehogy hasonló sorsra jussatok. Ime halljátok a történetet!

* * *

Kaport Andris ez előtt tíz évvel a legszebb virágzó legény volt a faluban (no's fiuk, miért néztek rám oly kétkedve?). Higyétek el e megvénült szörnyeteg ez előtt tíz évvel egy husz éves ifju volt; összeronesolt reszketeg tagjai akkor oly izmosak, erőteljesek voltak, mintha mathusalemi életre lett volna alkotva; a sebek s fekélyekkel rakott homlok tiszta, sima volt, mint a felhőtlen ég, s örökös derűben ragyogott. S orra? oh neki egykoron gyönyörű orra volt, minőt csak egy szobrász véshet egy apolloi alaknak; és pelyhedző bajusza csábitó mosolygásu ajkaival, szép sudar természetével ő a legkellemesebb férfialakok egyike volt. De Andris az Istentől ráruházott adományyal szerfelett visszaélt; mert mint lakatosmester nemcsak a vasat tüzesítette, de szépségével, hízolgéseivel a női sziveket is lángra szeretete gyujtani, meghódítani, s törbe ejteni. Parázna vágyai miatt nem volt szent előtte a férjes nő becsülete, nem a szüz hajadon ártatlansága, sem a busongó özvegyek fájdalma: mindenüvé befészkelte magát, egyik házból a másikba lopózkodott, folytonos élvezetekben tölté ifjusága napjait.

Én, mint akkori földesura, megbotránkozám, midőn ezeket hallottam. Gyakran magamhoz hivatám őt, s atyailag intém, hagyjon fel büzös kalandjaival; ne nézze a nőnemet saját virágkertjének, a hol kénye-kedve szerint szaggathatja a növényeket; ne tiporjon szét anyyi szívet; ne mérgezzen meg anyyi boldogságot; ne gyalázzon meg anyyi becsületes tiszta főt; ne dulja fel anyyi család nyugalalmát. Mert bizony, bizony, a sok, miatta ejtett sohajtásból egy nagy rémes felhő lesz; a sok, miatta hullatott könyekből egy nagy örvényes tenger lesz; a sok, lángra gyujtott szív örökké égő gehennává válik, és a lánykák, kiket játszi jó kedvében angyalainak nevezte, egykor dühöngő furiákká válnak, kik majdan ráharsogják a büntető Isten ítéletét, s emlékeztetni fogják, hogy miért szegte meg az ő tizparanasának hatodikát.

De Andris csak mosolygott, és nevetett; s habár philosophiát soha nem tanult, mégis igen jól tudta Epicur ezen elvét: „szakaszd le minden órádnak örömvirágát.”

Végre is többszöri intéseim- s dorgálásaimra, úgy látszott, hogy magába tért. Felhagyott kalandjaival, s egy napon megkérte tőlem nóm szobaleányának, Erzsikének kezét.

Én egy részről örültem e határozatnak, hogy őt egy tisztes házasság által leköthetem s visszatarthatom bünső vágyaitól; de más részről féltettem a szelid lelkű Erzsikét, hogy e változékony kedélyü férfi még őt is szerenesétlenné teszi. Sokáig haboztam; de Andris oly forró szerelemmel beszélt róla, s esküvel erősíté, miszerint megbánva fiatalkori vétségeit, eltökélt akarata nemesb és nyugalmasabb pályára lépni, s ezentul életének minden pillanatát csak Erzsike boldogításának szentelni.

En végre elhivém erős s szent fogadását, s a bájos Erzsikét eljegyzém neki; mit nem sokára az egyház áldása követett.

Andris és Erzsike a legpéldásabb, legboldogabb pár volt a faluban. Vagyonuk napról napra szaporodott. Mindig oly vidámak, oly derültek voltak, mintha a tavasz e kis lakot örökös tanyául választotta, s örömvirágaival tele szórta volna, melyeket a szerelem angyala még gazdagabban, mint a napsugár, esiráztatott forró leheletével.

Azonban jó az a régi közmondás: „hét tél, és hét nyár választja meg az embert.“ Andris nős életéből még hét hónap sem mult el, s már mogorvább, kedvetlenebb kezdett lenni. Mesterségét elhanyagolá; Erzsike nyájassága unalmassá lön neki; és elszóródásul el-elballagott a szomszéd lányas házakhoz, de ott, mint már házas ember, nem igen szívesen látott vendég volt. Majd ismét fölkereste régi ismerősnőit; de a szerelmes Erzsike minden léptére vigyázott, s mivel a falu oly kiesiny, s a hir oly sebesen szárnyal, legkisebb esinjé is neje tudomására jutott, ki neki női jogainál fogva szemrehányásokat tön, s emlékeztette a földesurnak tett fogadásaira.

Andrisnak helyzete türhetlenné kezdett lenni; egy tágasb, nagyobb világba vágyott, hol szabadabban mozoghat, hol nem üldözik minden lépten, nyomon az ismerősök és hirmondók, hol tetteit elburkolhatja és folytathatja megszakított kéjelgő pályáját. S jól kifőzve tervét tettett nyájassággal lépett neje szobájába.

— Erzsikém, édes galambom! valami mondani valóm van.

— Szólj kedves férjem, — mondá Erzsike s maga mellé voná férjét a tulipántos ládára.

— A mi jó földes urunknál, a te hajdani gazdánál van letéve kétezer forintod, szeretném fölvenni.

— De miért, édesem? hisz a te mesterséged oly szépen jövedelmez, s képes fedezni napi szükségünket. A kétezer forintot jó lenne öreg korunkra megtartani, mikor te már gyöngye leszesz dolgozni.

— Korunk jelszava: a haladás! A tudós, a tözsér, a hivatalnok, a kézműves, mind növelni és gyarapítani igyekszik ismereteit, vagyonát és tekintélyét. Nekem is nagyobbra töre lelkem van, mint e kis falu, hol oly szűk korlátok közé vagyok szorítva. Ohajtásom egy nagy népes városba költözködni, hol pénzemmel üzlekedhetem, műhelyemet kiterjeszthetem s ügyességemet kitüntethetem.

— S melyik város volna az, mely a mi szülőföldünket, a mi boldogságunk tanyáját, jó barátainkat és rokonainkat kárpótolni bírná?

— Pest! — kiálta fel Andris ragyogó szemekkel.

— Pesten, Magyarhon fővárosában mindent feltalálsz!

— Pest, — sohajtá Erzsike csaknem elrémülve, — Pest ama tenger nagy város!

— Igen Pest, — ismétlé Andris — Pest, a hol tenger nép lakik, hol töméntelen sok munkája s jövedelme van a szorgalmas embernek; a hol e kunyhó helyett palotában fogsz ülni s tulipántos láda helyett seilyem pamlagon, paraszt atyafiak helyett mívelt urak

és urnök lesznek barátnőid, és ökrök helyett pompás bérkocsikon fogsz végig robogni Pest utcáin.

— Oh Endrém! te elvakulva Pest ragyogó fényétől, annak csak fényoldalait ismered; de én, ki nagyságos asszonyommal ott tovább idöztem, ismerem arnyoldalait is. Pesten a tengersok nép közt tengersok esaló is van, kik ügyesen elesábitják és lépre kerítik a tapasztalatlanokat; hol már annyi nagyravágyó vidékit szédítettek és sülyesztettek a nyomor örvényébe; honnan annyi milliomos lépett ki koldusboton, annyi ártatlan lélek talált gyalázatot.

— Ejj, rászédik ott a tapasztalatlan gyermeket, de nem az éles belátású férfit — szólt türelmetlenül Andris — én tül emelkedem e nyomorult esalárdok tömegén, kivívom vágyaimat s nem maradok tovább e nyomorult faluban.

— Férjem, te Isten paranesai szerint uram vagy, s én neked engedelmeskedni tartozom: tégy, a mint akarod. Menj, merre vagyaid vezetnek, én megosztom veled a palotát és a kunyhót, a gazdagságot és a nyomort; örömben és fájdalomban, jó és bal sorsban örökre a te hü nőd vagyok.

— Erzsébet, te az angyalok gyermeke vagy! — kiáltá elragadtatva Andris, s karjai közé szoritá, — én is a te hü férjed maradok mindenkor. Sulyosodjék rám az egek haragja, ha valaha megszegem Isten oltára előtt tett eskümet.

(Folytatása következik.)

Paulikovies Lajos.

Katholikus hitélet.

Arad, sept. 18-án 1858. Hogy mit tehet egy jó és gondos pásztor nyájában és nyájával, annak f. évi sept. 8-án szemmel látó tanuja valék. Még nincs tiz éve annak, hogy Temes megyében kebelezett, s a derek Kövér család tulajdonához tartozó Réthát helységének sem iskolája, sem egyháza, sem paplaka nem volt; még, mondom, alig mult el tiz év, midőn maga a birtokos család s a helység népe egy hosszú és inkább esürhöz hasonlító épületben gyűltek össze imádkozni. Most van Réthátnak esinos tágas iskolája, van pompás paplaka, van díszes egyháza. Bámulatra ragadott mindenkit emé változás, s egytuttal tiszteletre gerjesztett a helység plebánosának, nt. Scheffer Antal urnak a mondottak létrehozásában tanusított ügyessége, esze és vastürelme; mivel a nélkül, hogy a helységnek vagy az egyháznak csak egy garas alapítványa lett volna, a tisztelt lelkész ur gyönyörű egyházi beszédeivel a népben a religiói kegyeletet annyira felkölté, hogy folyt az áldozat végtelenig. Ez áldozaton épült az iskola, ezen a pompás paplak, ezen elvégre a templom, annak remek festése, abban egy 2000 pengő-forintos orgona, szóval: a mintegy 29,000 pforintra felrugott költekezés innét folyt ki. Mind ennek kellő megünneplésére tehát számos vendégkoszoru gyült a mondott napon, mint a templom védszentének ünnepe, össze. Jelen volt ft. Gá bri el József esanádi kanonok ur, ki a megyés püspök ő méltósága meghagyásából e napon infula alatt misét tartott, s a köztiszteletben álló plebános urnak az oltártól diesérő köszönetet mondott; jelen volt az uj-aradi járáshivatal főnöke s több papi s világi egyéniség, kik mindnyájan esekélységgemmel együtt a tisztelt plebános urtól azon kívánsággal bucsuzánk el: tartsa fel az ég ezen derek és fáradszhatatlan lelkipásztor nyája erkölcsének szelidítésére, fölvirágoztatására, megéjének diszére, s barátainak örömére még nagyon sokáig!

Luszkander Alajos, aradi elemi főtanító.

Uj-Kigyós, sept. 13. 1858. D. a J. Kr.! Negyvenhárom éve annak, hogy Istenben elhunyt m. gróf **Wenckheim József**, a mi felejtetlen kegyurunk e községet kigyósi pusztájára telepítette; — de e negyvenhárom év lefolyása alatt nem volt községünkben oly örömnép, mint tegnap. Mária Nevének ünnepén, a mely napon új, szép templomunk beszentalatott. Ez mindenesetre oly örömdetes és ritka ünnepély, hogy annak leírása megérdemli a nyilvánosságra való jutást. Megvallom egy keveset haboztam, mielőtt e sorok írásához fogtam; mert együgyű kertész létemre félttem, hogy ezek minden ráfordított iparkodásom mellett sem lesznek olyanok, hogy a Katholikus Néplap hasábjain helyet foglalhassanak; azonban a szerencse, melyben ezelőtt már két rendbeli levelem részesült, és a ft. szerkesztő urnak nyilatkozata, hogy t. i. ilyen magamféle egyszerű kurátorok és harangozók leveleit is felveszi tanulságos lapjába, felbátorított e harmadiknak megírására annyival inkább, mert a három tudósítás közül, melyeket a Kath. Néplap számára községünkben írtam, bizonyosan ez lenne a legérdekesebb, ha azt csakugyan szép rendben meg tudnám írni. — Tehát mint említém, nálunk Uj-Kigyóson templom-szentelés volt Mária Nevének ünnepén; és így e nap reánk nézve kétszeres ünnep volt: részint mert szeplőtelen szűz Anyánk Nevének ünnepét írta a keresztény anyaszentegyház, részint mert e napon Mária iránti buzgó tiszteletünk zálogául új templomunk az ő sz. nevére szentalatott be. — Még nem telt el két év azóta, hogy ezen új szép templomunk alapjának szegletköve beszentalatott; még nem telt el két év azóta, hogy szintén szeretett buzgó lelkipásztorunk így imádkozott: „Nagy Isten! ki Aggaeus profétának szavát oly bathatóssá téved, hogy a jerusalemi templom építése körül csüggedező, Israel fiait annak bevégzésére bírhatá: tedd bathatóssá az én szavamat is, hogy hűveim azon munkát, melyhez buzgón hozzáfogtak, dicsőségesen végre is hajtsák!“ — És ime Istennek különös kegyelméből templomunk építését nemesak bevégeztük, hanem a tegnapi napon ünnepélyes felszentelésének is boldog tanui lehettünk! . . . Midőn az áldott emlékü és kegyessége miatt felejtetlen mélt gróf bennünket negyvenhárom évvel ezelőtt e pusztára telepített, első gondunk volt a fölséges Isten dicsőtésére, s a mi lelki javunkra tehetségünkhöz képest templomot építeni, hol az ég és föld Urának a bála és imádas adóját lefizessük, tőle áldást kérjünk, szentvedéseinkben vigasztalást, erőtlenségünkben gyámolt találjunk. Templomunkat felépítettük; de mivel azt egyedül magunk erejéből, minden másnak segítségével nélkül építettük: nem egészen felelt meg a hatalmas Isten sz. nevének és a mi lelki szükségünkhöz, részint mert vályogból épült és náddal volt fedve; részint mert annyira szűk volt, hogy a hűvek nagy részét nem fogadhatta magába. S ezért régen tápláltuk szívünkben azon ohajtást: vajha a nagy Isten dicsőségéhez illő s a hűvek számához képest elég alkalmas templomot építhetnénk! És ime a kegyes Isten meghallgatta szívünk ezen forró ohajtását, és bennünket annak kivételében segített az által, hogy az Istenben boldogult kegyurnak atyai szívét e végrendelet tevésére indította: „ha a keretész-lakosság új templomot építeni akarna, annak felépítéséhez az uradalom felében hozzájáruljon.“ — A mélt. grófnak ezen nagylelkű s kegyes végrendelete által segítettve, Istenbe vetett bizodalommal egy szívvel s lélekkel elhatároztuk a fölséges Isten dicsőségének megfelelő templomot építeni; s e célból magunkat arra köteleztük, hogy minden egyes egészlelkű házonbérő 60 pirtot tartozik fizetni három év alatt. . . Most már nem volt egyéb hátra, mint alkalmas tervet készíttetni és a templom építéséhez hozzáfogni. — A tervet derék építőmester, **Czigler Antal** ur elkészítette, és vele az alku 25,000 pirtban megkötöttet. . . November 16-án 1856. évben tetetett le az építendő templom alapjának szegletköve az Ur nevében, kiről írva van a sz. írásban: „ha csak Ő nem építi a házat, hiában dolgoznak rajta, kik azt építik.“ — És csakugyan a mi templomunkat az Ur építette; mert nemesak hogy az utóbbi három évben minden csapástól megőrzött bennünket, hanem áldásait is bőven öntötte ránk. . . Mi dohány-kertészek vagyunk és sok évi tapasztalás arról győzött meg bennünket, hogy a dohány-termes csak ritkán sikerül; és ime most, hogy templomunk építéséhez fogtunk, három egymásután következő évben

jó dohány-termesünk volt, sőt az idén oly bőségben termett az, hogy alig tudunk neki helyet adni. . . A jó Isten nem marad adós, hanem százaszorosan fizeti vissza a tisztá szívvel neki nyújtott ajándékot! — És mert a mindenható Isten kegyelme velünk volt, templomunk nem is egész két év alatt tökéletesen felépült. — Áldott legyen ezért az Urnak sz. neve; de áldottak legyenek mindazok is, kiknek új egyházunk felépítésében legtöbb érdemök van! . . . Mit is tehetünk volna mi magunk, kiknek egy talpalatnyi földünk sincs; mert azon huszonhat hold földet is, melyet birunk, haszonbér mellett birjuk? mit tehetünk volna mi magunk, ha a megboldogult mélt. grófnak oly kegyes atyát nem birtunk volna? mit tehetünk volna mi, ha az Isten oly lelki pásztorral nem áldott volna meg bennünket, mint a mi szeretve tisztelt plebános urunk, kinek buzgó szíve az Isten dicsőségéért lángol, ki a rábizott nyáját testi és lelki szükségeiben mint orvos, mint atya, mint lelkipásztor egyiránt segíti: ki a templom építésénél is nemesak mindent rendezett, hanem azonfölül, hogy annak belső felszerelésére 150 pirttal járult, még egy mellékoltárt is saját költségén állított fel? Isten, és e két legnagyobb jötevőnk után lehetetlen még föl nem említenem nt. **Göndös Benedek** udvari lelkész urat, mélt. **Wenckheim Krisztina** kiskoru gr. kisasszony nevelési felügyelőjét s egyik gyámját, ki a gyulai rajztanító, **Fischer Károly** ur által mesterileg festett két öl magasságú és egy öl szélességű főoltár-képet, mely szűz anyánkat, Máriát ábrázolja, és mely a ráával egytt, mint tudom, 350 pirtba került, templomunknak ajándékozta; — ugyszintén Istenben elhunyt **Scherer Mátyást**, ki az orgonára 1000 pirtot adományozott; továbbá **Szalaý Sándor** jegyző urat, özvegy **Czettl Józsefnő** asszonyságot, Istenben elhunyt **Czettl Györgyöt**, kiknek mindegyike száz száz, **Prágai Istvánt**, ki 60 pirtot, és **Kiss Istvánt**, ki 40 pirtot adott a templom belső felszerelésére; valamint **Nagy Mihályt**, ki egy veres selyem zászlót, és Istenben elhunyt **Deák Jánost**, ki szintén az előbbihez hasonló zászlót adományozott. — A főoltár terítkeivel és vánkosaival, mint saját keze munkáival **Szabó Anna** kisasszony kedveskedett az Urnak. . . Ezekon kívül számosan voltak, még a eselédet sem véve ki, kik tehetségökhöz képest többet vagy kevesebbet tettek le áldozatul az Urnak oltárára, és bennünket mind templomunk felépítésében, mind pedig annak felszerelésében segítettek. Csak is ily nagylelkű önkéntes adakozásokból kerülhettek ki a templom belső felszereléséhez megkívántató költségek, melyek a 6000 pirtot bizonyosan föllhaladták. Ezért áldja meg a jó Isten a nagylelkű jötevőket, hogy szerkesések legyenek egész életökben; az elhunytaknak pedig adjon örök üdvösséget!

Templomunkat az Isten segedelmevel és nemes jötevőink gyámolításával a 90 éves derék építőmester **Czigler Antal** ur, ki már huszonöt templomot épített az Isten sz. nevének dicsőtésére, e nyár folytán teljesen befejezte; belülről **Weiss Lipót** gyulai festő által szépen kifestetett; diszesen kiállított tiz változatu szép hangu orgonával, melyet **Kovács István** szegedi orgonaművész készített, ellátatott, és mint valami szépen felkészített menyasszony jegyésére, ugy az is felszentelésére s a mennyei völégénnyel, Jézussal való eljegyzésére várt. . . E boldog nap mindnyájunk öröme tegnap elérkezett. Mintha a természet is örült volna ez ünnepélynek: a fellegek, melyek már egy pár nap óta borították a napot, az örömnép reggelén elváltak, és a legderültebb égboltozatról ragyogott le a nap az összegyűlt nép ezreire, kik a környékből ide jöttek imádni és áldani a nagy Istent. Reggeli 8 órakor a harangok ünnepélyes zugása és a mozsarak döngése hirdette a főpap érkezését, kit új templomunk beszentalatására kegyelmes megyei főpásztorunk, mivel maga nem jöhetett, kiküldött. Keves idő múlva csakugyan elérkezett mélt. **Fogarasy Mihály** címz. püspök és a nagyváradi káptalan örkanonokja pompás négyfogatu grófi kocsiában, kísértetve vagy 12 lovaslegény által; utána jöttek a mélt. kegyurnő **Wenckheim Krisztina** gróf kisasszony, nagyanyjával és uri rokonaival, ft. **Kovács János** címz. kanonok, esperes és esabai plebános, **Ráczel József** címz. prépost és gyulai plebános urak és több előkelő egyházi s világi vendégek. Öröm volt látni a magyar ruhába öltözött

Mária-fiukat és a fehérruhás Mária-leánykakat, kik a mélt. főpapot lobogókkal fogadták. Kis ideig tartott pihenés után elkezdődött a nagyszerű tény — a templomszentelés szívet emelő szertartások között, melyek alatt mi mindnyájan buzgó hálaimát mondottunk a kegyelmes Istennek, ki azt nekünk megérni engedte, és örömkönyök hulltak szemekből, midőn a mélt. püspök a templomszentelés előtt és után szívből fakadt és szívhez szóló szavakkal előnkbe adta az ünnepély sz. célját és magasztos tárgyát. A templomszentelés után ünnepélyes menetben átvittek a régi templomból az imálandó szentség a volt oltár kölapjával és a szentek ereklyéivel, és új, már sokkal díszesebb helyekre tettek. Ezek után a fáradhatlan mélt. püspök az ünnepélyes sz. miséhez fogott számos alesperek és áldozárok segédszolgálatával. Evangelium után nt. Z a y János, sz. andrási pleb. ur a szószekekre lépett, és a krónikák 2-ik könyvének ezen szavaiból: „Kiválasztám magamnak ezt a helyet áldozat házául, s nyitva lesznek szemeim és figyelmeznem fogok füleim annak könyörgésére, a ki imádkozni fog ezen a helyen“ kiindulva, oly elragadó ékes sz. beszédet mondott, hogy alig volt egy is a templomban, ki könyekig nem lett volna megindulva. Bizony nagy örömmünkre fog szólni, ha azon jeles predikációt nyomtatásban megkapjuk. — A sz. beszéd után folytattott és bevégeztetett a sz. mise-áldozat, mely alatt többen hatszáznál részcsültek Jézusnak imálandó szent testében és vérében. . . Ezen órákig tartott sz. foglalkozások után a mélt. püspök és a számos egyházi s világi vendégek a helybeli, közszeretben álló lelkipásztor szép kertjében rendezett s mintegy 150 teritékű asztalhoz ültek. Az ebéd derülten és vígan folyt le, áldomások sem hiányozván, melyek a mélt. püspök, a grófi árva kisasszony, a mindenkitől szeretett helybeli lelkipásztor, az ünnepély jeles szónoka és a többi vendégek egészségére ürtettek. — Ebéd után a délutáni ünnepélyes ajtatosságot ns. s ft. R á z e l József prépost ur vezegte, mely után megeresztetett a bortövéllő szökőkút, hogy az örömnappal áldomásában a szegények is részcsüljenek. Nines egyéb hátra, mint hogy tudósításomat jeles szónokunk szavaival befejezzem: „Isten! áldd meg a jötevéket, kik új templomunkat felépíteni segítettek! — Elhunytak már némelyek, adj ezeknek üdvét és nyugovást; az élők pedig úgy nyerjék kegyelmedet, hogy a boldogság forrása fakadjon minden lépteiken! Órizd Kigyósnak szende árváját, őrizd a grófi sarjadékat, Istenem! terjeszd rá oltalmadnak védpaizsát, hogy boldog legyen életének minden napjaiban! Áldd meg Uram a jó pásztor, kinek buzgó szíve dicsőségedért lángol; áldd meg ötet lankadatlan tevékenységéért, melyiely a rábizott nyáját minden szükségeiben segíti! Jegyezd fel az élet könyvébe, hogy ezen új egyház is az ő gondjai között épült fel, s mindent rendezett, minden lehetőt áldozott, csak hogy illő hajlékod legyen, hol a szív és lélek mennyei lángra gerjedjen! Légy Uram ezen hív szolgálóddal; — úgy vezesd őt az élet utjain, hogy egykor elnyerhesse a mennyországnak üdvét!“

Nagy Sz a b ó J ó z s e f, kurátor.

Györök, sept. 17. 1858. Mária kegyelem-képével tündöklő s a bucsujárásról nevezetes radnai templomot Kisasszony és Mária ünnepein nagy számmal látogatták meg ez évben is az ajtatoskodók. Szeged városából 2,500-an voltak a gyalogosok. Szívemelő vala látni e nagy tömeget esti 12 órákor többnyire égő viaszgyertyát kezeikben tartva, a leányokat fehérben öltözködve, szeged-rokusvárosi nt. plebános Sz t t e s Antal ur vezetése mellett Mária dicséretét zengedező énekekkel a kivilágított templomba bevonulni. Mária Neve ünnepe az aradvárosi bucsujárókat helybeli plebános-helyettes, nt. M a y e r Mihály ur vezeté. A szónoklatot Kisasszony napján nagyváradi megyebeli s bélfenyéri plebános, nt. S á r k á n y ur tartotta. A két ünnepnap jelenvolt bucsujárók számát 18—20 ezerre lehet tenni.

K. J.

Szeged, sept. 17. 1858. Egy szerény, de épületes és kedves ünnepélynek valánk mi szegediek f. hó 12-én tanni, mely a bold. szűz Mária malasztal teljes névnapján az alsóvárosi ferenciek templomában nagyszámu buzgólkodók jelenlétében ment végbe az Ur szent oltáránál. — Az ily szerény egyházi ünnepély ugyan nem nagy esemény, mégis szép tanúságot nyújt ahhoz, hogy hiveinkben a vallásos érzület megvan,

melyet bensőséggel kezelt egyházi szertartásaink fölfokozni és boldogítóvá varázsolni képesek. — A fenirt napon t. D e b r e c z e n i János, ki ő excellentiája, az egri főmegye főpásztorá által aug. hó 29-én áldozárra szenteltetett, szülőföldjén kívánta a nép öröme az egek Urának bemutatni zsenge áldozatát nt. Nagy Márton kegyes rendház. és tanodaigazgató, egykori tanára kézvezetése mellett. — Örömmel láttuk ez alkalommal nt. s tudós M a g y a r Ferencz egri főmegyei áldozár, tanár s székesegyházi szónok urat evangelium után a szószekekre lépni. Szív- és lélekre egyformán ható beszédével, melyet amaz evangeliumi igékre alapít: „Boldog a méh, mely hordozott, és az emlékek, melyeket szoptál!“ — meggyőzte hallgatóit az ünnepély magasztosságáról. — Dicséretes szónokunk főleg azért, mert beszéd tárgyát keresettség nélküli virágos nyelven, esinos irányban, meglepő hasonlatosságokkal világosítja meg. — Ha a jeles szónok épületes beszédével a közönséget megajándékozna, ez annak kinyomatását, mint érdemli, örömmel fogadná. — Bevégeztetvén a szent mise-áldozat, kenetteljes szavakban áldá meg az új áldozár szülőt, rokonait, a nagy számmal összegyűlt s a mennyei kegyelem forrása után esengő ajtatos keresztényeket; mely tényre érzékeny könyvek esengtek le a buzgó hitek szeméből, tiszták mint a tenger fenekén termett gyöngy; s a szent érzés eme gyöngyei többet mondottak az eleven szónál, mert az újmisének szent pályájához szerenesét és örömet kívántak. J a k o b o v i c s G y u l a.

Fölvilágosító levelek az új pénzről.

IV.

Kedves öcsém!

Utolsó levelemet veszed jelenleg ezen tárgyban, mintán mindazt, mit a pénzbecsről, pénzlábról, az austriai becsről, az átváltás- és átszámolásról tudnod szükséges, röviden fejtegettem s ezen utóbbiakat illetőleg néhány gyakorlati szabályt is fölláttottam. Jelenleg soraim legtöbbnyire pótlékl szolgáltnak, illetőleg adott szavam beváltásául, hogy azt is megértse, a mire leveleim folytán hivatkoztam.

Mindenek előtt a mult számhoz mellékletül adott II. táblát „az austriai becsnek pengő pénzre való átszámolására“ kell némileg fölvilágosítanom és a szükséges átszámolásokra a szabályokat megállapítanom.

Elő fog ugyanis számtalanszor fordulni annak szüksége, hogy az austriai becsü pénzeket pengő pénzbeli értékben is kifejezzük; ennelfogva ismernünk kell ezen arányt:

$$105 : 1 = 100 : y$$

$$y = \frac{100}{105} = \frac{20}{21};$$

s így egy austriai becsü forint annyit mint $\frac{20}{21}$ forint

ppben.

A mi tehát az austriai becsü forintoknak pengő becsre való átszámolását illeti, mondhatjuk:

a) szorozd az austriai becsü forintokat 100-al, és a szorzatot oszd el 105-el; vagy rövidebben:

b) minthogy $\frac{20}{21}$ hez még $\frac{1}{21}$ rész hiányzik, hogy 1 egé-

szet teszen, következik, hogy egy austriai becsü forintot 1 pfrtnak vevén éppen $\frac{1}{21}$ -edrészszel nagyobb eredményt nyertünk a kelleltinél; hogy tehát a valóságos eredményt megnyerjük, ezen $\frac{1}{21}$ -edrész az 1 pfrtből ki kell vonni. Ugyanezt alkalmazhatni bármily összegre is; tehát az austriai becsü forintokat kifejező számot oszd el 21-el, s a hányadost vond ki az adott a. b. forintokból; pl.

7854 a. b. forint hány frt. pp.?
lesz 7854 : 21 = 374, s így 7854

— 374

7480 frt. pp.

Ugyanazon eredményt nyerjük a főnebbi szerint :
 $7854 \times 100 = 785400$, és $785400 : 150 = 7480$ frt. pp.
 Azonban ezen átszámolás legtöbnyire igen bajos; mivelhogy nemesak krajczárokkal s egész fillérekkel, hanem még 1/7-ed fillérekkel is van gyakran dolgunk. Minélfogva igen ajánlhatom, ösém, ha a közlött táblához tartod magadat s az egyes átszámolási eredményeket összedod.

Még az austriai becsi krajczároknak pengő krajczárokraval átszámolásáról kell szólanom.

Nemde 1 ujkraczár annyi mint 1/105 frt. ppben; minthogy 1 pfrt = 105 frt a. becsben. Az 1/105 frtot pkrajczároknak kifejezve, lesz $\frac{60}{105} = \frac{4}{7}$ kr. ppben, s így

az ujkraczárok szorozd 4-el, és a s szorzatot oszd el 7-el.

Bevégezvének ekként az átszámolási jegyzeteket, adott szavam beváltásához fogok.

Mindenek előtt meg kell mondanom: mily pénzbecs és mily pénzláb fog uralkodni az austriai birodalmon kívül azon államokban, melyek az 1857. jan. 24-iki pénzszerződést aláírták.

Három rendbeli a pénzbecs és pénzláb.

Az elsőt a) az austriai becses s az e szerint alkalmazandó 45-forintos pénzlábat érted;

b) következik a tallér-beecs s e szerint a 30-talléros pénzláb, ugy hogy egy vámeyleti font ezüstből 30 darab egy-talléros, és 15 darab két-talléros fog veretni; végre

c) a délnémet becs s e szerint az 52 1/2-forintos pénzláb, ugy, hogy egy vámeyleti font ezüstből 52 1/2 forint fog veretni.

A tallérbeeset elfogadó államokban országos pénzekül szolgálódnak a 1/6 és 1/3 tallérdarabok; a délnémet becsnek államaiban pedig lesznek országos pénzek: 2, 1, 1/2 és 1/4-forintos darabok.

Jól meg kell jegyezni, hogy a tallér- és délnémet becs szerint veretendő országos pénzek nálunk nem fognak közforgalomban lenni, valamint az austriai birodalmi országok pénzeket, melyeket főnebb a második levélben magyaráztam, nem kell külföldre kivinned még azon államokba se, melyek az 1857. jan. 24-iki pénzszerződést aláírták; legalább ugy szól a szerződés maga.

Tehát, fogod kérdeni, ösém, miféle pénzek fogják a közlekedési kielégítéseket lehetségesekké tenni?

Ime itt vagyunk a második ígéretnél, mit hasonlóan teljesítenem kell.

Lám, a szerződő államok a kölesönös forgalom lehetségesítése s könnyebbitésére nézve ebben állapotok meg, hogy egy-letti pénzek is veretessenek, azonfölül még kereskedelmi pénzek is legyenek. Az egyletti pénzeknek különösen azon előnyük van, hogy azokat mind minálunk, mind a tallérbees, mind pedig a délnémetbees államaiban teljes érvényvel el kell fogadni. A kereskedelmi pénzeknek azonban semmi kényszerítő folyamok nincsen. Láthatni ebből, hogy az egyletti pénzek is merete ránk nézve is fontos.

Lesz pedig egyletti pénz:

1) 1-talléros; 9/10 finom ezüst és 1/10 vörös réz; 30 ily 1-tallérost vernek 1 font tiszta ezüstből, és 27 darab nyom egy vámeyleti fontot. Lapjának átmérője 33 millimeter. Az egyik oldalán látszik cs. s apost. kir. ő fölsége arczképe e körirattal: „Franz Joseph I. V. G. G. Kaiser v. Oesterreich,“ a másik oldalán: „Ein Vereinsthaler . . . XXX. ein Pfund fein.“

2) 2-talléros; 9/10 finom ezüst és 1/10 vörös réz; 15 ily 2-tallérost vernek 1 font tiszta ezüstből és 13 1/2 darab tesz 1 vámeyleti fontot. A lap átmérője 41 millimeter. Az arczkép s körirat ugyanaz e változtatással: „Zwei Vereinsthaler. — XV. ein Pfund fein.“

Legfontosabb itt az átváltási érték, miként a pénzszerződésben magában megállapított.

I. 1 egyletti talléros darab (egyletti tallér) a) annyi mint 1 tallér a tallér-becsben; b) annyi mint 1 1/2 frt austriai becsben; és c) annyi mint 1 3/4 frt a délnémet becsben.

II. 2-egyletti talléros darab (egyletti kettős tallér)

a) annyi mint 2 tallér a tallérbeesben; b) annyi mint 3 frt austriai becsben; és c) annyi mint 3 1/2 frt a délnémet becsben.

Ha ezen törvényérvényü értékeket tudod, bármily pénzbeli reductiokat, átváltásokat és átszámolásokat könnyen megteheted.

Még a kereskedelmi pénzekről irok néhány sort. Kereskedelmi pénzekül szolgálódnak a korona és félkoronák;

1) a korona; 9/10 tiszta arany, 1/10 vörös réz; 50 darabot vernek 1 font tiszta aranyból, és 45 korona nyom 1 vámeyleti fontot. A lap átmérője 24 millimeter. A fölirat: „Vereinsmünze. — 50 ein Pfund fein.“

2) a félkorona; 9/10 tiszta arany, 1/10 vörös réz; 100 darabot vernek 1 font tiszta aranyból és 90 félkorona nyom 1 vámeyleti fontot. A lap átmérője 20 millimeter. A fölirat ugyanaz, ezen változtatással: „. . . 100 ein Pfund fein.“

Kereskedelmi pénzekül szolgálódnak még: a) es. arany és b) az 1780. évszámú keleti tallér.

Végre szükségesnek tartom még e következőket ide írni.

1) A 2-forintos ppben vagy pseudo tesz 2 frtot 10 ujkrat.

2) Az 1-forintos — — — — — 1 „ 5 „

3) Az ezüst huszas (ujabb veretü) — — — — — 35 „

és a lira austriaca tesz — — — — — 34 „

4) A régi veretü ezüst huszas — — — — — 17 „

5) Az ezüst tizes és a 1/2 lira — — — — — 8 1/2 „

6) Az ezüst ötös és a 1/4 lira — — — — — 5 „

7) Az ezüst garas — — — — — 2 „ 30 „

8) A korona-tallér — — — — — 1 „ 15 „

9) A 1/2 korona tallér — — — — — — — 55 „

10) A 1/4 korona tallér — — — — — — — 10 „

11) A 6pkrajczáros (hatos) — — — — — — — 3 „

12) A 2 krajczáros — — — — — — — 1 1/2 „

13) 1 pkr és 5-Centesimi — — — — — — — 1 „

14) 3-Centesimi — — — — — — — 1 1/2 „

15) 1/2 pkr és 1-Centesimo — — — — — — — 1 „

Isten veled!

Szabóky Adolf.

K ü l ö n f é l é k.

— Az esztergomi tartományi zsinat sept. 26-án tartá a Basilikában második nyilvános ülését, melyben a 22-én és 24-én tartott közgyűlések tárgyalta s a püspöki magtananésközményekben vélegetesen megállapított következő határozatok hirdettettek ki: a) a Szentháromságról; b) Krisztus anyaszentegyházáról; c) a hitvallás letételéről; d) a kanonokokról; e) a clerus tisztés életmódjáról; f) a nagyobb papnöveldékről; g) a püspökökről; h) a szentségekről általában és különösen; i) a vegyes házasságokról; k) a népért följajánlandó szent miséről. E zsinati végzetek ünnepélyes közzétételét R a n o l d e r János veszprémi püspök ő exelja által Istennek bemutatott sz. mise, s ennek végeztével S z e n c z y Ferenz szembathelyi püspök ő méltósága által mondott remek latinságú beszéd előzte meg. — Hir szerint a zsinat october 3-án fog bevégeztetni, s a zsinat tagjai még Fölséges urunknak névünnepét is együtt fogják megülni oct. 4-én.

— Néhai főt. M a r k o v i e s Antal kalocsai kanonok gyilkosai B. Katalin és M. János a Kalocsán összeült kecskeméti megyetörvényszék, mint rögtönítelő bíróság által f. hó 15-én rablógyilkossági büntetben bünösöknek találtatván, kötélt állati halálra ítéltettek, s ez ítélet ugyanazon nap délutáni fél-egyre rajtok végre is hajtattott. — Az elsőrendü vádlott B. Katalin, mintegy 35 éves, mohácsi születésű, vallomásaiban nagy bőbeszédűséget fejtett ki, s a ténynek minden részleteit önkénytelen előadta, miszerint tudnillik ő már azelőtt két évvel szolgálóban volt M a r k o v i e s kanonoknál, s midőn aug. 2-án Pécsről Kalocsára jöttek, már előre egymás közt megegyeztek, hogy ha M a r k o v i e s kanonokhoz juthat szolgálatba, ezt meg fogják gyilkolni s pénzt elrabolni. Aug. 3-kán vádlott az utczán találkozott M. kanonokkal, ki őt megismervén, fölszólította, lépjen be hozzá ideiglenesen szolgálatba. B. Katalin az

ajánlatot elfogadván, azonnal a kanonok házához ment, s aug. 5-én M. Jánost a kanonok házába bebocsátotta és ott elrejtette. Esti 8 óra után a kanonok haza érkezvén, B. Katalin őt bebocsátotta; s midőn gyertyával kezében harmad izben lejött a boldogult a tornácajtót bezárni, M. János a konyhaajtó mellől előngorván, őt torkon ragadta s földből vágta, azután B. Katalin, kit a boldogult küzdelmei közt megrugott, egy sodrófával több rendbeli ütésekkel tett rajta, végre pedig még M. János egy konyhakéssel néhány szurást tevén a majdnem élettelen kanonokon, erre a holttestet a tűzhely felé fordítva fektették, s egy pokrócczal B. Katalin azt betakarta. Ezután gyertyát gyújtván, miután az emeletben egy szekrénynek fiókjából egy kis esomó bankópénzt, s egy kis tarisznya ezüst- és aranypénzt, több keresztet s lánczot és három zseborát elvittek, tíz óra felé az udvarnak kő-s a kertnek deszkakerítésén átmenve utnak indultak Szegeden át Ujvidékre, s onnan Dárdára Baranyamegyébe, hol elfogatásuk bekövetkezett. A másodrendű vádlott, kalocsai születésű, 40 éves r. kath. özvegy, kiszolgált katona mindent tagadott, míg végre az államügyésznek ritka tapintattal előadott vallásos intelmei által meggyőzve érezvén magát, mindent töredelmesen bevallott, megemlítve még azt is, hogy B. Katalin még Pécsen emlegette neki, hogy M. kanonoknak sok pénze van, s jó volna őt meggyilkolni: továbbá hogy csak B. K. unszolásaira jött Kalocsára, s adta magát a borzasztó tett kivételének eszközeül, és hogy B. K. esalta le harmadszor a konyhába a kanonokot, azt mondván, hogy az ajtón zörögtek.

E szomorú kimenetelű kebeirendítő esemény szolgáljon hathatós tanuságul annak, miszerint semmi nem marad titokban, s minden büntett előbb-utóbb megleti érdemlett büntetését!

— Következő jelentés küldetett be hozzánk: „A t. cz. közönség kegyes figyelmébe ajánlatik t. Radlinszky Endre esztergom-főmegyei áldornak „Mennyei hangok” című oktató, szertartásos, életrajzi és énekes imakönyve, mely közelebb sajtó alá boesáttatik, s melyhez hasonló kimerítő imakönyv alig létezik. E költséges mű legalább 52 ívre terjedvén, a szép képekkel ellátott, igen esinos fehér papíron kiadása példány jutányos ára 2 pfrtra, a velin papíron példány pedig 3 pfrtra van határozva. Különféleképp kötetű példányok is rendelhetők. Bővebb tudomást szerezhetni a mélt. püspöki irodákban s a t. rom. kath. plebániái hivatalokhoz szétküldött előfizetési felhívásból, melyhez esatolva van a munka kimerítő tartalma is. Minden zavar elhárítása tekintetéből megjegyzetetik, hogy a példányok s a kötések ára a jelenleg forgásban levő pengőpénzben értetik, s így ez az új pénz életbeléptével — ha valaki új pénzben fizetendne — aránylagosan átváltoztatva lesz számítandó. — Előfizethetni egyenesen a szerzőnél (Budán, sz. György-tér 214. sz.) vagy minden könyvvarusnál és minden rom. kath. plebániái hivatalnál.“

— Kölnben a némethoni kath. egyetlek X-dik nagygyűlése f. é. sept. 6-án nyitott meg a ritka szépségű székes-egyházban tartott fényes isteni-tisztelet után a városi „Gürzenich” nevű, díszesen fölkesített teremben. Elnökül Reichensperger Agoston, az előleges munkálatokkal megbízott választmány elnöke; első alelnökül dr. Walter tanár Bonból, és másod alelnökül Adams igazságügyi tanácsos Koblenzből választottak. Jegyzőkül pedig kinevezettek: Baudri Ferencz, városi képviselő, Thissen plebános Kölnből, Ziegler kerületi bíró Ahausból és LeBidart es. k. pénzügyi tanácsos Bécsből. Négy külön osztály alakított és ezimek alatt: Formaliák, közműveltségi czélok, szeretet és külviszonyok. — Még az nap este 7 órakor az első telj-ülés tartatott, melyben bíbornok és kölni érsek ő eminentiája is jelen volt; jobbján Baudri fölszentelt püspök, balján Mislin apát nagyváradi

kanonok foglalt helyet. Ez alkalommal Schidermayr kanonok Linzből beszédében felsorolta Felső-Austria kath. egyetleink tevékenységét, s bejelenté, hogy az austriai birodalom-ból 38 képviselő jelent meg. Utána Reichensperger Péter a kath. egyetletyének 1848-dik óta tapasztalt terjedését esetelte. A sept. 7-én tartott nyilvános telj-ülésben Kiesel gymnasiumi igazgató Düsseidorfól velős beszédében föltünteté a hátrányokat, melyek a történelemnek mint tudománynak tisztátalan kezeléséből a kath. egyházra nézve háramoltak; gróf Stolberg József pedig a Sz. Bonifác-egylet tevékenységét esetelte. — September 8-án az osztályokban tartott tanácskozmányok, és a Bonifác-, borom. Károly-, Vincze-stb. egyetlek kölesönös értekezletei után a harmadik zárt telj-ülésen mindenk előtt Danzigból a Pius egyetlek üdvözítő levele olvastatott föl, melyben a Pius-egylet tevékenysége, s az ottani egyházállapotok terjesztettek elő. Ez után Mislin apát francia szónoklatában esetelte a kath. egyháznak keleteni szomorú helyzetét, mint a mely egy részről a török nyomásnak, más részről a görög schisma szünteleni faggatásainak, a hitetlenek bántalmainak van kitéve, elannyira, hogy a kath. egyház ez által kifejlésében gátoltatik. Továbbá Bruhin schweizi áldozár Buonasból szónokolt a katolikus egyház állapotáról Schweizban, s megmutatá, miszerint ott egy boldogabb jövőnek hajnalesillaga kezd földeregni. — Utána Marzeiou Havre-ből szólott francziánul a kath. kivándorlók ügyében, kiknek számára egy külön egyet alakítását indítványozá. — Délután a kölni bíbornok-érsek által rendkívüli ünnepélyvel s roppant népsokaság jelenlétében fölszenteltetett a szeplőtlen Szűz szobra, mely a Gereon-uton szemközt az érseki palotával állítottat föl. Az esti 7 órakor tartott nyilvános telj-ülésben báró Andlauer Romában létező „dell'Anima” című intézet-ről, mely a német császárok bőkezűségének köszöni alapítását, de a francia forradalom által megsemmisítettven, az 1855-diki szerződés erejénél fogva az austriai császár birtokába jutott, s mindinkább fölvirágozott, hatályosan szólott, előadván, miszerint austriai császár ő fölsége kegyesen megparancsolta, hogy az „Anima” intézet ismét az egész német nemzetnek visszaadassék, s így nemzeti közbirtokká legyen. — E napon utoljára dr. Grusch a Bécsből, szónokolt, s köztetszettel fogadott beszédében kiválóan a kath. legény-egyetlekre, az újabb kor átalakításának eme fontos tényezőire hivatá föl figyelmét a nagyszámu hallgatósnak.

Sept. 9-ken volt a befejező utolsó nyilvános gyűlés a kölni bíbornok-érsek jelenlétében. A többrendbeli szónoklatok közül megemlítjük Himio ben mainzi kanonokét, ki a kath. hölgyekhez buzdító fölszólítást intézett, hogy alapítványok külön egyetleket, melyeknek feladata legyen a kath. szertartások fönségéhez méltó egyházi öltönyöket készíteni és készíttetni; továbbá Stein plebánosét Kölnből, ki az elvilágiasodott egyházi zenének rossz s föltötte kártékony befolyásáról értekezett. Végezetül az elnök szólalt föl, s köszönetet mondván Köln városi magistratusának, mely oly szépen gondoskodott a nagygyűlés tagjainak fogadásáról, a bíbornok-érseknek főpásztori áldását kérte ki az egész gyűlésre, ki is néhány kenetteljes szavak után kezeit fölemelvén, a tédre borult nagyszámu jelenvölveket megáldotta. —

E nagygyűlés öszvesen 640 bejelentett tagot számlál.

A Kath. Néplap szerkesztői számlása sz. Mihály napjától kezdve a takarékpénztár-épületbe (Egyetem-utca, 2. szám) tétetett át.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, csütörtökön. Előfizethetni rá Pesten a Szent-István-Társulat ügynőségénél (Lipótutca, 8. sz.), vagy a szerkesztőségénél; vidéken a es. k. postahivataloknál. Előfizetési díj: Budapesten kihordással félfévre 1 ft. pp.; vidékre, postán borkéban küldve, félfévre 1 ft. 20 kr. pp., egész évre 2 ft. 40 kr. pp.

A lap szerkesztését illető levelek „a Katholikus Néplap szerkesztőségének” czimezendők (Pesten, Egyetem-utca, takarékpénztár-épületben 2. sz. alatt).

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT; FELELŐS SZERKESZTŐ: KÁDAS RUDOLF.

PESTEN 1858. NYOMTATJA EMICH GUSZTÁV, EGYETEM-UTCZA, TAKARÉK-PÉNZTÁR-ÉPÜLET, 2. SZÁM.